

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА
ІНСТИТУТ СОЦІОЛОГІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра теоретичної та консультативної психології
Кафедра практичної психології та психосоматики
Кафедра соціальної психології та психотерапії
Кафедра політико-психологічних проблем суспільного розвитку**

ПРОГРАМА

**вступного фахового випробування
з Психології**

При вступі на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня
8.03010201 «Магістр» на базі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня
ОКР «Бакалавр»

Спеціальність - **8.03010201 «Психологія»**

Київ – 2013

З М І С Т

1. Пояснювальна записка для освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”
2. Основні положення дисципліни „Загальна психологія” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”
3. Основні положення дисципліни „Вікова та педагогічна психологія” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”
4. Основні положення дисципліни „Соціальна психологія” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”
5. Основні положення базового напрямку практичної психології „Психодіагностика” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”
6. Основні положення базового напрямку практичної психології „Психологія особистості” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”
7. Основні положення базового напрямку практичної психології „Основи психоконсультування і психокорекції” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”
8. Основні положення базового напрямку практичної психології „Основи психотерапії” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”
9. Орієнтовні тестові завдання зі вступного іспиту для освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”
10. Критерії оцінювання за шкалою УЦОЯО
11. Структура проведення випробування.

БЛОК I: Освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр»

Пояснювальна записка

Сучасна підготовка фахівців з психології як галузі теоретичних досліджень та розробки і впровадження практичних психотехнологій і психотехнік у роботі в системі „людина - людина” ґрунтується на інтеграції навчальних планів та програм, які спрямовані на забезпечення високої ефективності. Досить актуальним виступає дотримання співвідношення в процесі підготовки майбутніх психологів теоретичного компоненту, що проявляється у формуванні знань, умінь та навичок та практичного, який є досить складним у визначенні його структурного наповнення. Практична підготовка вимагає сформованості не тільки вмінь та навичок у співвідношенні з отриманими теоретичними знаннями, але й сформованості особистісних якостей (професійного мислення, професійної самосвідомості, професійної компетентності, структурного компоненту „Я - концепції” „Я - психолог” та ін.) та наявності професійних здібностей до впровадження практичної діяльності психолога.

Отримання магістерського ступеня з психології вимагає від абітурієнта знань з таких основних дисциплін як „Загальна психологія”, „Вікова та педагогічна психологія”, „Соціальна психологія”, „Психодіагностика”, „Основи психоконсультації та психокорекції” та „Основи психотерапії”. Попередні кваліфікаційні рівні зокрема „Бакалавр” та „Спеціаліст” мають чітко визначену систему сформованості теоретичних знань та практично зорієнтованих вмінь і навичок з означених курсів, які є основними і фундаментальними у підготовці фахівців в усіх вищих навчальних закладах України.

Теоретичні знання повинні відповідати рівням засвоєних знань відповідно до виділених положень за такими основними блоками:

Загальна психологія

Поняття про психіку, її фізіологічні основи та функції, свідомість та самосвідомість, неусвідомлюване. Основні напрями сучасної психології. Діяльність, її структура і види, основні закономірності оволодіння діяльністю. Особистість, її психологічна структура, теорії особистості та закономірності особистісного розвитку. Психологічні основи спілкування та міжособової взаємодії в групах і колективах. Психічні процеси (відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява), їх види, форми, властивості. Емоційно-вольова сфера особистості. Індивідуально-типологічні властивості особистості.

Вивчення курсу передбачає засвоєння студентами наступних знань: етапи становлення психології як окремої науки; дослідницькі методи загальної психології; психічні процеси, стани й властивості людини; характеристики людської особистості та їх прояв у різних видах діяльності; індивідуально – психологічні якості та властивості особистості.

На основі цих знань у студентів повинні бути сформовані наступні уміння: вільно та осмислено використовувати термінологічний апарат загальної психології; застосовувати в практичній психолого – педагогічній діяльності основні методи дослідження загальної психології (спостереження, опитування, експеримент); уміти визначати (діагностувати) характеристики та особливості прояву різних психічних процесів, станів і властивостей людини, залежно від ситуації та обставин; розрізняти індивідуально – психологічні якості та властивості, а також характеристики людської особистості, з метою найефективнішої взаємодії в різних видах діяльності.

Рекомендована література:

1. Абрамова Г. С. Практическая психология. – М., 1997.
2. Введение в психологию / Под ред. А. В. Петровского. – М., 1996.
3. Загальна психологія. Курс лекцій. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 1997.
4. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К., 1989.
5. Основи психології / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К., 1995.
6. Основи загальної психології / За ред. С. Д. Максименко. – К.: МО України, 1998.
7. Психология. Словарь / Под ред. А. В. Петровского и М. Г. Ярошевского. – М., 1990.
8. Психология / За ред. Г. С. Костюка. – К., 1968.
9. Столяренко Л. Д. Основы психологии (для студентов вузов). – Ростов-на-Дону, 1997.

Вікова та педагогічна психологія

Передумови виникнення та історія психології розвитку та вікової психології як науки. Основні психологічні концепції психічного розвитку індивіда та їх перспективні напрямки. Завдання та методи дослідження вікових особливостей розвитку індивіда. Критерії періодизації вікового розвитку індивіда, психологічна структура та динаміка віку. Закономірності розвитку психіки дитини в онтогенезі. Особливості формування особистості під впливом виховання і навчання. Критерії вихованості особистості дитини та учнівського колективу. Умови організації процесу самовиховання. Особливості оволодіння учбовою діяльністю та формування уміння самостійно вчитися. Основні стилі педагогічної діяльності та структура педагогічних здібностей.

Метою навчальної програми з психології розвитку та вікової психології є оволодіння знаннями вікових, індивідуальних особливостей розвитку людської психіки в онтогенезі, з

своєрідністю методів, розкриття основних закономірностей формування особистості від народження і впродовж усього життя.

У курсі “Вікової психології” студенти вивчають виникнення і розвиток психічних процесів і властивостей у дітей, підлітків, юнаків, дорослих і людей похилого віку, з’ясовують становлення на різних вікових етапах гри, навчання, праці, спілкування, розкривають співвідношення природних факторів (спадковості, дозрівання організму) і суспільних засобів, за допомогою яких реалізуються можливості психічного розвитку дитини, закономірності переходу від попередніх до наступних періодів розвитку психічних функцій, а також вивчають індивідуальні психологічні відмінності у розвитку людей різних вікових груп.

Основними поняттями вікової психології є розвиток, соціальна ситуація розвитку, новоутворення, криза, свідомість, самосвідомість, поведінка, особистість, сензитивний вік і ін.

Вікова психологія готує студентів вищих педагогічних закладів, які будуть спеціалістами освітянських напрямків до ефективного і продуктивного здійснення завдань всебічного і гармонійного розвитку зростаючої особистості, створює основу для формування практичних навичок і умінь побудови і управління навчально-виховним процесом, перетворення зовнішнього управління у внутрішнє, тобто самоуправління.

Вікова психологія має теоретичне і практичне значення. Дослідження психології розвитку поглиблюють наукові знання загальної психології про єдність психіки і діяльності, єдність зовнішніх і внутрішніх причин у психічному розвитку, про вікові закономірності учіння, становлення особистості. Їх практична значущість полягає в тому, що вони досліджують особливості урахування вікових і індивідуальних особливостей учнів у побудові навчально-виховного процесу з метою їх особистісного зростання і розвитку їх творчого мислення.

Знання педагогічної психології є одним із компонентів педагогічної культури вчителя, професійна діяльність якого, на сучасному етапі розвитку суспільства зазнає значущих змін. Вчителю не достатньо володіти знаннями, необхідно навчитися поєднувати теорію і практику, використовувати знання при проектуванні навчальних циклів, при аналізі різних педагогічних ситуацій, вміти розробляти і реалізувати виховні і корекційні програми. Вчитель виконує функції вихователя підростаючого покоління, проводить широку роз’яснювальну і консультативну діяльність серед батьків. Він завжди зацікавлений у моральному становленні особистості, тому, що він проектує особистість кожної дитини.

Залежно від виховних завдань, психолог, педагог можуть використовувати найрізноманітніші підходи і методики вивчення особистості учня. Для педагога важливо навчитися робити правильні висновки, вивчити і забезпечити умови, за яких можливий яскравий розвиток усіх потенційних можливостей дитини, спонукати особистість до самовиховання і розвитку відсутніх якостей, або допомогти дитині позбутися негативних форм поведінки.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен знати:

- предмет, завдання, історію виникнення педагогічної психології;
- методи психолого-педагогічної діагностики;
- основні механізми і закономірності процесів навчання, учіння, навчання і виховання;
- ознайомитись із особливостями педагогічної діяльності, педагогічною тактовністю і педагогічною майстерністю;

На основі цих знань студенти повинні вміти:

- складати психолого-педагогічну характеристику особистості учня;
- складати психолого-педагогічну характеристику учнівського колективу;
- складати психолого-педагогічний аналіз уроку;
- володіти системою психолого-педагогічних методів дослідження;
- дати кваліфікований висновок про рівень психологічної вихованості особистості, про рівень пізнавальної активності дитини, про сформованість мотиваційної сфери особистості;
- правильно підбирати способи психологічного впливу на особистість, враховуючи її індивідуальні відмінності;
- аналізувати діяльність педагогічного колективу;

розв'язувати конфліктні ситуації в учнівських та педагогічних колективах

Рекомендована література:

1. Вікова психологія / За ред. Г. С. Костюма. – К.: Рад. школа, 1976.
2. Вікова та педагогічна психологія / За ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинської, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001.
3. Грзйс Крайг. Психология развития. – Санкт-Петербург: Питер, 2001.
4. Немов Р. С. Психология: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3-х кн. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001.
5. Обухова Л. В. Возрастная психология. – М.: Педагогическое общество России, 2000.
6. Возрастная и педагогическая психология: Учебник /Под ред. А. В. Петровского. – М.: Просвещение, 1979.
7. Возрастная и педагогическая психология. Тексти. – М: Изд-во МГУ, 1992.
8. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л.В. Долинська та ін. – К: Просвіта, 2001.

Соціальна психологія

Передумови виникнення та історія розвитку соціальної психології як науки. Основні наукові парадигми сучасної соціальної психології та перспективні напрямки її розвитку. Соціальна психологія особистості. Процес пізнання людьми одне одного. Основні закономірності міжособистісного спілкування. Причини виникнення порушень у

взаємовідносинах людей і шляхи розв'язання конфліктних ситуацій. Групова психодинаміка. Прийоми діагностики та управління груповими процесами. Основні стилі керівництва і лідерства в групі. Актуальні соціально-психологічні проблеми сучасного суспільства взагалі та школи зокрема.

Вивчення курсу передбачає засвоєння студентами наступних знань:

- етапи становлення соціальної психології як окремої науки;
- особливості застосування загальнопсихологічних та специфічних дослідницьких методів у соціальній психології;
- характеристика міжособистісної та міжгрупової взаємодії людей в різних видах діяльності, перш за все, навчально-виховній та суспільній її формах.
- соціально-психологічні особливості становлення і розвитку особистості в процесі різних форм соціалізації людини (дитини).

На основі цих знань у студентів повинні бути сформовані наступні уміння:

- вільно та осмислено використовувати термінологічний апарат соціальної психології;
- ефективно застосовувати в практичній суспільній та психолого – педагогічній діяльності методи дослідження соціальної психології : методи збору та обробки інформації; конвент-аналіз; групу “активних” соціально-психологічних методів:

- методи соціально-психологічного тренінгу;
- методи культурно-психологічного тренінгу;
- методи соціальної психорегуляції;
- концептуально-діалогічні методи соціальної психології: психодрама й соціодрама Дж.Морено; трансактний аналіз Е.Берна; психосинтез Р.Ассаджіолі; психоаналіз З.Фрейд, тощо;

- використовувати прийоми і способи вербальної і невербальної комунікації для успішної взаємодії з людьми у соціальній сфері та учнями (студентами) у навчально – виховному процесі;

- враховувати динаміку групової взаємодії при дослідженні офіційної і неофіційної структури соціальних груп (класу).

- уміти аналізувати соціально – психологічні (масові) явища у великих групах.

Рекомендована література:

1. Ануфриева Н. М, Зелинская Т. Я, Зелинский Н. Е. Социальная психология: Курс лекций, 3-е изд., перераб. и доп. – К: МАУП, 2000. – 136 с.
2. Бодалев А. А. Личность в общении. – М.: Педагогика, 1983. – 272 с.
3. Введение в практическую социальную психологию / Под ред. Ю.М. Жукова, Л. А. Петровской, О. В. Соловьевой. – М, 1996.

4. Донцов А. И. Психология коллектива: Методологические проблемы исследования. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – 208 с.
5. Казмиренко В. П. Социальная психология организаций. – К, 1993.
6. Коломинский Я. Л. "Психология взаимоотношений в малых группах: Общение и возрастные особенности. – Минск: Изд-во БГУ, 1976. – 350 с.
7. Корнев М. Н., Коваленко А. Б. Соціальна психологія. Підручник. – К, 1995. – 304 с.
8. Максименко С.Д Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. – К., 1998.
9. Практикум із соціальної психології. Навч. метод, посібник ІЛ. Додинська (ред. КАбрамян, О. Артемчук та ін. – К, 2001. – 155 с.
10. Соціальна психологія / За ред. Л. С. Орбан. – Івано-Франківськ, 1994.

Психодіагностика

Предмет психодіагностики. Основні психометричні характеристики психодіагностичної методики. Конструювання психодіагностичних методик.

Проведення психодіагностичного обстеження. Психологічний діагноз. Комп'ютерна психодіагностика. Етика психодіагностичного обстеження. Діагностика загальних інтелектуальних здібностей. Діагностика креативності. Проективний підхід до дослідження особистості. Дослідження властивостей особистості шляхом діагностики рис. Типологічний підхід до дослідження властивостей особистості. Психодіагностика мотивації. Психодіагностика індивідуальної свідомості. Психодіагностика самосвідомості. Діагностика психічних станів. Психодіагностика міжособистісних відносин.

Вивчення навчального курсу передбачає формування у студентів **знань**:

- психодіагностики як науки та практичної діяльності; предмету, структури психодіагностики як науки;
- зв'язку психодіагностики із суміжними напрямками досліджень;
- історії психодіагностики та її сучасного стану, особливостей розвитку вітчизняної психодіагностики;
- завдань різних видів психодіагностичної діяльності;
- технології психодіагностичного обстеження;
- загальних етичних принципів психодіагностичного обстеження;
- основних стратегій та етапів конструювання психодіагностичних методик;
- професійних та етичних вимог до користувачів та розробників психодіагностичних методик;
- вимог до психодіагностичних методик (вимірювальних та експертних), вимог до опублікування психодіагностичного інструментарію;

- основних психометричних характеристик психодіагностичної методики: надійності, валідності, дискримінативності, вимірювальних шкал, тестових норм, основних видів шкальних оцінок;
- основних підходів та конкретних методик психодіагностики загальних здібностей, креативності, рис особистості та типів особистості, мотивів, цінностей, індивідуальної свідомості та самосвідомості, психічних станів, міжособистісних відносин;
- специфіки задач побудови стосунків з обстежуваним, замовником при отриманні психологічної інформації та користувачем при передачі психодіагностичної інформації.

На основі вивчення курсу студенти повинні **вміти**:

- проводити психодіагностичне обстеження:
 - здійснювати аналіз (кваліфікацію) практичного запиту;
 - формулювати психологічну проблему;
 - висувати гіпотези, складати програму обстеження, здійснювати підбір методик, проводити оцінку обґрунтованості конкретної методики з точки зору психометрики, структурувати комплекс психодіагностичного інструментарію;
 - використовувати конкретні методики діагностики; здійснювати психодіагностику загальних інтелектуальних здібностей, креативності, рис особистості, типів особистості, індивідуальної свідомості, самосвідомості, мотивації, ціннісних орієнтацій, рівня домагань, психічних станів, міжособистісних відносин;
 - проводити тестове та клінічне обстеження;
 - формулювати діагноз, розробляти конкретні рекомендації;
 - усвідомлювати власні індивідуальні психологічні особливості, вбачати перспективи самовдосконалення і професійного зростання.

Рекомендована література:

1. Анастаси А., Урина С. Психологическое тестирование. – СПб.: Питер, 2001.
2. Бурлачук Л.Ф. Психодигностика. – СПб.: Питер, 2002.
3. Дружинин В.Н. Психодиагностика общих способностей. – М.: Академия, 1996.
4. Общая психодигностика / Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. – СПб.: Речь, 2000.
5. Основы психодиагностики / Под ред. А.Г.Шмелева. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996.
6. Собчик Л.Н. Введение в психологию индивидуальности: Теория и практика психодигностики. – М.: Ин-т прикладной психологии, 1997.
7. Соколова Е.Т. Проективные методы исследования личности. – М.: изд. Моск. Ун-та, 1980.
8. Шевандрин Н.И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности. – М.: Владос, 2001.

Психологія особистості

Поняття особистості в філософії, психології та педагогіці. Особистість як категорія сучасної психологічної науки. Структура особистості. Критерії сформованості особистості. Свідомість як психологічний критерій визначення сформованості особистості. Самосвідомість в структурі особистості. Вікова періодизація розвитку особистості в онтогенезі. Психічні стани в структурі особистості. Психічні процеси як складові особистісної системи. Психічні властивості як передумови до становлення та розвитку особистості. Кризи становлення особистості. Поняття психологічний вік та його співвідношення з паспортним віком в процесі становлення особистості.

Рекомендована література:

1. Елисеєв О.П. Практикум по психологи личности. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2006. – 512 с.
3. Ершов А.А. Взгляд психолога на активность человека. – М.: Луч, 1991.
4. Клиническая психология: Учеб. 2-е изд. / Под ред. Б.Д.Карвасарского. – СПб: Питер, 2006.- 960 с.
5. Ковалев А.Г. Психология личности. – М.: Просвещение, 1970
6. Психология человека от рождения до смерти / под.ред. А.А.Реана. – СПб.: пройм-ЕВРОЗНАК, 2006. – 651 с.
7. Райгородский Д.Я. Психология личности. Т.1.- Т.2. Хрестоматия. – Самара: Издательский дом «БАХРАХ - М», 2006. – 544 с.
8. Шевандрин Н.И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности. – М.: ВЛАДОС, 1998. – 507 с.

Основи психоконсультування і психокорекції

Основні теоретичні принципи психоконсультування у провідних напрямках та парадигмах. Принципи психоконсультування. Етичні проблеми та етика роботи психолога-консультанта. Міжособистісне спілкування „психоконсультант-клієнт”, діалогічна інтенція. Види психоконсультативної роботи та їхні особливості. Процес психоконсультативної роботи. Процес психоконсультативної роботи: основні фази та їх особливості. Консультативна бесіда як основна технологія психоконсультативної роботи: вимоги, стадії, труднощі. Фактори ризику у психоконсультативній роботі та їх місце у постановці психологічного діагнозу. Прогностичні фактори у формулюванні Запиту та розробці психокорекційної програми. Запит психоконсультативної-корекційної роботи: визначення, види, динаміка. Особливості Запитів у психоконсультуванні співвідношення Запиту і психологічної ситуації Клієнта. Дитячі психотравми як Запит психоконсультування: види та особливості. Стреси та учбові фобії як Запит психоконсультативної-корекційної роботи. Психологічні особливості групових форм психоконсультативної роботи. Структура психокорекційної роботи, основні складові та їх

відмінності. Структура психокорекційної програми: визначення мети, об'єкта та предмета. Засоби та особливості первинної та вторинної психодіагностики у психокорекції. Особливості підготовчої стадії психокорекційної роботи. Особливості настановчої стадії психокорекційної роботи. Особливості та засоби суто корекційної стадії психокорекційної роботи. Стадія ефективності психокорекційної роботи, засоби та особливості реалізації.

Вивчення курсу передбачає формування у студентів **знань**:

- предмета, мети та завдань психоконсультування і психокорекції як провідних напрямів практичної психології;
- принципів та етичних норм психоконсультування;
- особливостей психоконсультативного контакту та діалогічного спілкування в системі «психоконсультант-клієнт»;
- професійних та особистісних вимог до психолога-консультанта; фаз, видів і стадій психоконсультування та психокорекції;
- технік бесіди як основної технології психоконсультування; засобів та прийомів корекційної роботи психолога за різними напрямками;
- психотерапевтичних засобів та прийомів корекційної роботи (ігрової, арттерапії, релаксаційної та ін.);
- можливостей і обмежень індивідуальної та групової психокорекції;
- відмінностей сучасних напрямів, можливостей і технік провідних напрямів психотерапії з метою їх ефективного застосування у психоконсультуванні та психокорекції (трансактний аналіз, гештальттерапія, психосинтез, психодрама тощо).

На основі цих знань повинна бути сформована здатність вирішувати проблеми й задачі професійної діяльності та **уміння**, що її відображають (за ДСВО, ОКХ, додаток Б), а саме: забезпечувати необхідний рівень особистої фізичної підготовленості та психічного здоров'я в умовах професійної діяльності; застосовувати усні контакти та будувати діалог у процесі ділового контакту; враховувати моральні переконання при здійсненні безпечної та ефективною діяльності; поєднувати теоретичні та практичні аспекти культури в процесі професійної діяльності тощо.

На основі набутих знань повинні бути також сформовані професійно-важливі **уміння** безпосередньо з практичної психології, а саме:

- здійснювати психодіагностику особистості клієнта, його психологічної ситуації та проблеми;
- проводити психологічний аналіз і формулювати психоконсультативний Запит;
- проводити діагностичне диференціювання дітей у групі з факторами ризику;

- збирати та інтерпретувати матеріал для психологічного аналізу проблеми й ситуації клієнта; розрізняти індивідуальні особливості психічних процесів;
- діагностувати емоційні стани та властивості особистості у поведінці клієнта;
- діагностувати внутрішні конфлікти, фрустраційні реакції та конфліктні ситуації клієнтів;
- здійснювати та регулювати професійне спілкування у системі «психоконсультант-клієнт»;
- використовувати різні психокорекційні методики у процесі психоконсультації та психокорекції;
- здійснювати немедичний психотерапевтичний вплив і допомогу особистості в межах професійного спілкування та ін.

Рекомендована література:

1. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. – Брест: БГПИ, 1993.
2. Абрамова Г.С. Практическая психология. – М.: ИЦ «Академия», 1997.
3. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования: Пер. с лит. – М.: Академический проект, 1999.
4. Мэй Р. Искусство психологического консультирования / Пер. с англ. – М.: Независимая фирма «Класс», 1994.
5. Немов Р.С. Основы психологического консультирования: Учеб для пед вузов. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 1999.
6. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов. – М.: ТЦ «Сфера», 2000.
7. Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования: Проблемный подход. – К.: Наукова думка, 1995.
8. Васьковская С.В., Горностай П.П. Психологическое консультирование: Ситуационные задачи. – К.: Наукова думка, 1996.
9. Романин А.Н. Основы психотерапии: Учеб. Пособие для студентов высш. учеб. заведений. – М.: Изд. Центр «Академия», 1999.
10. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика. – М., 1990.

Основи психотерапії

Предмет, методи і види психотерапії. Вимоги до особистості психотерапевта. Психодинамічний напрямок в психотерапії. Аналітична психологія і психотерапія К.Юнга. Індивідуальна психологія і психотерапія А.Адлера. Гуманістичний психоаналіз Е.Фрома.

Характерологічний аналіз К.Хорні. Інтерперсональна психотерапія Г.Саллівена. Психотерапевтичний процес в руслі аналізу Е.Берна. Гештальттерапія. Терапія центрована на клієнті. Логотерапія В.Франкла. Поведінковий напрямок в психотерапії. Екзистенціальна психотерапія. Когнітивна психотерапія. Реальнісна психотерапія. Новітні напрями в психотерапії. Сугестивна психотерапія.

На основі вивчення даного курсу студенти повинні **уміти**: чітко розмежовувати вихідні теоретичні підстави напрямів психотерапії; встановлювати межі компетенції та відповідальності психотерапевта-психолога у наданні терапевтичної допомоги; мати уявлення про різницю застосування технік та прийомів психотерапії залежно від вікового періоду розвитку; мати практичні навички застосування окремих психотерапевтичних прийомів.

Рекомендована література:

1. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості: Навч.посіб. Харків: ФОЛІО, 1996.
2. Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Кочарян А.С. Основы психотерапии: Учеб.пособие. - К.: Ника-центр: М.: Алетейа, 1999.
3. Введение в психотерапию / Под ред. С.Блоха – Амстердам; К.: Сфера, 1997.
4. Зубалий Н.П., Левочкина А.М. Основы психотерапии. –К.: МАУП, 2001.
5. Калина Н.Ф. Основы психотерапии. –М.: Реал-бук; К.: Ваклер, 1997.
6. Психотерапевтическая энциклопедия / Под общ.ред. Б.Д.Карвасарского. –СПб.: питер Ком, 1999.
7. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. – М.: Прогрес, 1994.

Орієнтовні тестові завдання

Виконання тестових завдань передбачає оцінювання знань абітурієнта як з означених дисциплін психології та базових напрямів практичної психології, так і вміння аналізувати та синтезувати отримані інструкції. Зокрема, передбачається відповідь на три форми завдань. Перша форма – із запропонованих відповідей абітурієнтом обирається вірна; друга форма – передбачає самостійну відповідь абітурієнта та визначення того чи іншого феномену психології чи обґрунтування поняття; третя форма – визначити психологічний феномен, якому притаманні запропоновані характеристики.

Інструкція: до Вашої уваги пропонуються тестові завдання, спрямовані на визначення рівня знань з курсів практичної психології. На відповіді передбачається _____ хв.

Інструкція: *Уважно прочитайте наступні питання і впишіть відповіді.*

1. Додайте до запропонованих фаз психоконсультативної роботи фази, які забезпечують високу ефективність психоконсультації:

- а) фаза створення клімату психоконсультативного процесу;
- б) фаза катарсису;
- в) фаза „зняття напруги” та „полегшення”;
- г) _____;
- д) фаза пізнання;
- ж) фаза закріплення мотивації на роботу.

2. Додайте до запропонованого переліку критеріїв, який впливає на ефективність власне психокорекційної стадії:

- а) зняття психоемоційного напруження;
- б) конкретизація завдань психокорекційної роботи;
- в) _____;

3. Додайте до запропонованого переліку основних положень психодинамічного напрямку в психотерапії те, яке є специфічними для даного напрямку:

- а) аналіз матеріалу пацієнта;
- б) _____;
- в) аналіз опору;
- г) аналіз переносу;
- д) аналіз помилкових дій.

4. Додайте до запропонованих положень суггестивної психотерапії ті, які їй притаманні:

- а) гіпноз та його природа;
- б) _____;
- в) гіпносугестія;
- г) плацеботерапія;
- д) гіпнотерапія.

5. Додайте до запропонованого переліку понять, які розкривають сутність та зміст терапії, центрованої на клієнті:

- а) емпатія;
- б) _____;
- в) психологічний клімат;
- г) турбота;
- д) конгруентність.

Інструкція: Вкажіть правильне твердження і обведіть вірну відповідь.

6. Вкажіть, якій стадії психокорекційної роботи притаманні запропоновані особливості:

- а) визначення специфіки установки на психоконсультативну роботу;
- б) створення створення психотерапевтичного контакту з клієнтом;
- в) врахування трансформації емоційних відношень;
- г) створення емоційного настрою „віри” у можливість досягнення позитивного результату;
- д) застосування психотерапевтичних засобів на створення позитивного емоційного настрою клієнта та установки на діяльність й активну життєву позицію.

7. Вкажіть, які із зазначених особливостей підготовчо-психодіагностичної стадії психокорекційної роботи не повинні формулюватися на даній стадії:

- а) сформованість внутрішньої та зовнішньої психологічної готовності психолога-консультанта;
- б) створення ділового простору;
- в) розвинена професійна саморегуляція;
- г) визначення та формулювання запиту клієнта;
- д) створення психотерапевтичного комфорту.

8. Психологічний зміст та відмінності Запиту психоконсультативної роботи визначаються за певними критеріями. Визначте, який із запропонованих критеріїв не є визначальним для формулювання Запиту клієнта:

- а) критерій особливості особистісного розвитку клієнта;
- б) критерій професійної діяльності клієнта;
- в) критерій часової локалізації.

9. Вкажіть на якій із запропонованих стадій психокорекційної роботи застосовується використання прийомів формульованого експерименту:

- а) підготовчо-психодіагностична стадія;
- б) настановча стадія;
- в) власне психокорекційна стадія;
- г) стадія визначення ефективності психокорекційної роботи.

10. Вкажіть, на яку психологічну сферу особистості спрямована методика 16-PF Кеттела:

- а) діагностика характерологічних рис особистості;
- б) діагностика мотивації особистості;
- в) діагностика індивідуальної свідомості особистості;
- г) діагностика креативності особистості.

11. Вкажіть, які із запропонованих аспектів не мають значного впливу на діагностику психічних станів:

- а) емоційний;
- б) ціннісно-мотиваційний;
- в) фізіологічний;
- г) поведінковий.

12. Іспитивне оцінювання передбачає:

- а) встановлення відношення вимірних тестом показників до вираженості інших, з ними зв'язаних;
- б) пряму оцінку якості виконання тесту;
- в) співставлення індивідуальних результатів зі статистичними значеннями нормативної вибірки.

13. Від можливої фальсифікації результатів найменше захищені:

- а) проєктивні методи діагностики мотивів;
- б) особистісні опитувальними діагностики мотивів;
- в) прямі методи діагностики мотивів.

14. Визначте, які із запропонованих положень не належать до характерологічного аналізу К.Хорні:

- а) базальна тривога;
- б) схема аперцепції;
- в) невротичний конфлікт;
- г) невротичні симптоми.
- д) невротична особистість.

Інструкція: Напишіть відповідь на наступні питання.

15. Вкажіть, який підхід до дослідження властивостей особистості реалізується в методиках:

- а) опитувальник К.Юнга;
- б) опитувальник Майерс-Бріггс;
- в) методика Г.Шмішека;
- г) ПДО А.Е.Лічко.

Відповідь _____

16. Вкажіть, яку сферу психічного розвитку особистості забезпечують запропоновані психодіагностичні методики:

- а) техніка семантичного диференціалу Ч.Осгуда;
- б) Q-класифікація;
- в) техніка репертуарних решіток Д.Келлі;
- г) МПС (Леонтьєв О.Д.).

Відповідь _____

17. Визначте, якому напрямку психотерапії притаманні запропоновані положення:

- а) ідея про необхідність психотерапії не окремої особистості, а суспільства в цілому;
- б) потреби та їх протилежності;
- в) приналежність і нарцисизм;
- г) подолання й творчість на противагу руйнуванню;
- д) індивідуальність на противагу стандартному конформізмі;
- ж) визначення сенсу життя.

Відповідь _____

18. Вкажіть, якому із напрямків психотерапії притаманний пошук у визначених проблемах:

- а) проблема цінностей творчості ;
- б) проблема цінностей переживань;
- в) проблема цінностей ставлень;
- г) проблема відповідальності.

Відповідь _____

19. Вкажіть до якого психотерапевтичного напрямку належать визначені положення:

- а) діалог (зустріч);
- б) досвід;
- в) переживання;
- г) аутентичність;
- д) самоактуалізація;
- ж) буття (в світі);
- з) життєвий (феноменологічний) світ;
- і) подія (життєва ситуація).

Відповідь _____

20. Вкажіть, якому із напрямків психотерапії належить застосування виділених психотехнік:

- а) „експериментальний діалог”;
- б) техніка „навпаки”;
- в) „експериментальне перебільшення”;
- г) „я несу за це відповідальність”.

Відповідь _____

Блок II. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ - час випробування 1 год. 20 хв.

Нормована стобальна	Двохсотбальна шкала	Шкала переводу із 200 бальної у 200	Національна шкала оцінювання
------------------------	------------------------	--	---------------------------------

університетська шкала	оцінювання УЦОЯО	бальну університетську	
Від 0 до 50 балів	100	Від 0 до 110 балів 100 балів	Не задовільно (FX) 0-50 (0-100) балів – університетські шкали 100 балів УЦОЯО
51	102	102	Не задовільно (F) 51-59 (102 -118) бали – університетські шкали 102-122 бали УЦОЯО
52	105	104	
53	107	106	
54	110	108	
55	112	110	
56	114	112	
57	117	114	
58	119	116	
59	122	118	
60	124	120	Задовільно (E) 60-64 (122 -128) бали – університетські шкали 124-132 бали УЦОЯО
61	126	122	
62	128	124	
63	130	126	
64	132	128	
65	134	130	Задовільно (D) 65-69 (130- 138) бали – університетські шкали 134-141 бал УЦОЯО
66	135	132	
67	137	134	
68	139	136	
69	141	138	
70	143	140	Добре (C) 70-79 (140-158) бали – університетські шкали 143-160 балів УЦОЯО
71	145	142	
72	147	144	
73	149	146	
74	151	148	
75	153	150	
76	154	152	
77	156	154	
78	158	156	
79	160	158	
80	162	160	Добре (B) 80-89 (160-178) бали – університетські шкали 162-179 балів УЦОЯО
81	164	162	
82	166	164	
83	168	166	
84	170	168	
85	172	170	
86	173	172	
87	175	174	
88	177	176	
89	179	178	
90	181	180	Відмінно (A) 90-100 (180-200) балів - університетські шкали 181-200 балів УЦОЯО
91	183	182	
92	185	184	
93	187	186	
94	189	188	
95	191	190	

96	192	192	
97	194	194	
98	196	196	
99	198	198	
100	200	200	

Зарахування абітурієнтів відбувається на підставі результатів тестового випробування. **Тестове завдання містить 100 питань**, які систематизовано за розділами: „Загальна психологія”, „Вікова та педагогічна психологія”, „Соціальна психологія”, „Психодіагностика”, „Основи психоконсультації та психокорекції”, „Основи психотерапії”. Максимальна кількість балів за **університетськими шкалами – 100 (200) балів**, правильна відповідь на питання оцінюється у **1 бал і переводиться у двохсотбальну шкалу відповідно до поданої таблиці**. Вступний рейтинг визначається сумою балів, отриманих за результатами вступного тестування; середнім балом диплому бакалавра та набраними додатковими балами, відповідно до умов приймальної комісії (наприклад, додаткові бали за наукові статті, надруковані у відповідних фахових виданнях чи інше).

Блок III. Структура проведення випробування.

Проводиться в аудиторії, письмово у вигляді групового тестування; тривалість тестування 1 год. 20 хв. хвилин; відповіді оцінюються критеріями «правильно», «не правильно».

Загальне оцінювання проводиться того ж дня, оприлюднення результатів проводиться відповідно до розкладу приймальної комісії.

Голова фахової комісії

проф. Євтух В. Б.